

آیا علمای اهل سنت بر جواز جشن ولادت پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) فتوا داده اند؟

توضیح سؤال :

در هفته وحدت مسلمانان جهان؛ شیعه و اهل سنت و فرق اسلامی، روز ولادت پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) را همه ساله جشن می گیرند. ولادت فرزندش امام صادق (علیه السلام) نیز مقارن با این روز مبارک است. به افتخار این دو مولود مبارک، مسلمانان مراسم مولودی، مداحی و سخنرانی و جشن برپا می کنند و به همدیگر تبریک می گویند و برنامه اطعام دارند. برگزاری مراسم جشن مولودی از سوی وهابیت ممنوع، بدعت و حرام و در مقابل آن از نظر علمای شیعه جائز است، این مسأله برای ما روشن است، می خواستم برای اطمینان بیشتر سؤال کنم که آیا علمای اهل سنت هم آن را جایز می دانند یا نه؟ در این مورد از آنها اقوال و فتاویی هم نقل شده یا خیر؟

با تشکر یا علی مدد

مقدمه :

همانگونه که در سؤال ذکر شد، همه مسلمانان و فرق اسلامی روز ولادت سید الانبیاء، حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وآله) را عید و جشن می گیرند و به شکرانه نعمت وجود با برکت آن حضرت و فرزندش امام صادق علیه السلام، این روز را گرامی می دارند.

سران وهابیت و پیروان آنها، با این که ادعای پیروی از پیامبر نور رحمت حضرت محمد بن عبد الله (صلی الله علیه وآله) و دینش را دارند، اما عملاً ابزار محبت مسلمانان را به محضر آن حضرت به سخریه گرفته و به حرمت جشن و عید گرفتن در روز ولادت آن بزرگواران فتوا داده اند!

برای توضیح بیشتر و اطلاع رسانی به خوانندگان این نوشتار، ابتدا برخی از سخنان و فتاوی سران وهابیت را در خصوص بدعت دانستن این جشن، ذکر می نمایم آنگاه به صورت مفصل به پاسخ آن خواهیم پرداخت.

سخنان و فتاوی وهابیت در بدعت جشن ولادت

فتاوا و سخنان توهین آمیز آنان در این باب فراوان است، و تنها از باب نمونه دو مورد آن ذکر می نمایم:

۱. سخن ابن تیمیه :

ابن تیمیه از زمینه سازان فکری جریان وهابیت در این باره می گوید :

إن اتخذ هذا اليوم عيداً ، محدث لا أصل له ، فلم يكن في السلف لا من أهل البيت ولا غيرهم من اتخذ ذلك عيداً ، حتي يحدث فيه اعمالاً إذ الأعياد شريعة من الشرائع فيجب فيها الاتباع لا الابتداع وللنبي خطب وعهود ووقائع في أيام متعددة مثل يوم بدر وحنين والخندق وفتح مكة ووقت هجرته ودخوله المدينة وخطب له متعددة يذكر فيها قواعد الدين ثم لم يوجب ذلك أن يتخذ مثل تلك الأيام أعياداً وإنما يفعل مثل هذا: النصاري الذين يتخذون أمثال أيام حوادث عيسى(عليه السلام) أعياداً أو اليهود ، وإنما العيد شريعة فما شرعه الله اتبع وإلا لم يحدث في الدين ما ليس منه.

و كذلك ما يحدثه بعض الناس اما مضاهاة للنصاري في ميلاد المسيح ، واما محبة للنبي(صلی الله علیه وآله) وتعظيماً له . . فإن هذا لم يفعله السلف ، ولو كان خيراً محضاً أو راجحاً لكان السلف أحقّ به منّا»

عید گرفتن روز ولادت پیامبر (صلی الله علیه وآله) را يك امر جدید و اساس ندارد. در میان گذشتگان و نیز اهل بیت و غیر

آنها کسی نبوده است که این روز را عید بگیرند و اعمالی را انجام داده باشند؛ زیرا عید گرفتن، شریعتی از شریعت های اسلام است؛ پس باید در این موارد از شرع متابعت کرد نه این که از نزد خود بدعت گذاری کنیم. رسول خدا در وقایع متعددی همانند: روز بدر، حنین، خندق، فتح مکه، موقع هجرت، هنگام ورود به مدینه خطبه های و عهد نامه های متعددی دارد که اصول و پایه های دین را بیان کرده اما عید گرفتن در امثال این روزها را واجب نکرده است.

شبیه این کارها را نصاری (مسیحیت) انجام می دهند و ایامی را که برای حضرت عیسی علیه السلام اتفاق افتاده، جشن و عید می گیرند. و نیز یهود.

عید، شریعتی است که خداوند آن را تشریح کرده، پس آنچه را خدا تشریح کرده پیروی کرد و گرنه نباید در دین چیزی که از داخل دین نیست بر آن افزود.

و نیز برخی از مردم کاری جدیدی انجام می دهند یا به خاطر تشبه به نصارا در ولادت عیسی یا به خاطر محبت و تعظیم پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ...

عید گرفتن را گذشتگان انجام نداده اند، اگر اینها کار خیر محض و یا راجح بود، باید گذشتگان انجام می دادند و نسبت به آن سزاوارتر از ما بودند.

ابن تیمیه الحرنابی، ابوالعباس أحمد عبد الحلیم (متوفای ۷۲۸ هـ)، اقتضاء الصراط المستقیم مخالفة أصحاب الجحیم، ج ۱، ص ۲۹۴، تحقیق: محمد حامد الفقی، دار النشر: مطبعة السنة المحمدية - القاهرة، الطبعة: الثانية ۱۳۶۹

۲. بن باز (مفتی وهابیت)

« بن باز » از مفتیان فقید وهابیت است. درباره حکم جشن ولادت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) از وی سؤال شده که در پاسخ، این جشن را بدعت شمرده است. متن استفتاء و پاسخ این او به نقل عبد الرحمان بن اسماعیل ابو شامه در کتاب «الباعث علی انکار البدع» این است:

السؤال الأول

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلي آله وصحبه ومن اهتدي بهداه أما بعد فقد تكرر السؤال من كثير عن حكم الاحتفال بمولد النبي صلي الله عليه وسلم والقيام له في أثناء ذلك وإلقاء السلام وغير ذلك مما يفعل في المولد.

والجواب أن يقال لا يجوز الاحتفال بمولد الرسول صلي الله عليه وسلم ولا غيره لأن ذلك من البدع المحدثه في الدين لأن الرسول صلي الله عليه وسلم لم يفعله ولا خلفاؤه الراشدون ولا غيرهم من الصحابة رضوان الله علي الجميع ولا التابعون لهم بإحسان في القرون المفضلة وهم أعلم الناس بالسنة وأكمل حبا لرسول الله صلي الله عليه وسلم ومتابعة لشرعة ممن بعدهم وقد ثبت عن النبي صلي الله عليه وسلم أنه قال من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد أي مردود عليه وقال في حديث آخر عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ وإياكم ومحدثات الأمور فإن كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة.

سؤال نخست : حمد مخصوص خداست و سلام و درود بر رسول خدا ، اهل بیت واصحابش و کسانی که به هدایت آنان اقتدا کرده اند. اما بعد: بسیاری از افراد در باره جشن ولادت پیامبر صلی الله علیه و آله و برخاستن برای تعظیم آن حضرت در این جشن و سلام کردن به آن حضرت و غیر آن، که در این جشن انجام می دهند، مکررا سؤال می کنند.

پاسخ: باید گفت: جشن تولد گرفتن و غیر آن، برای آن حضرت جایز نیست؛ زیرا این کار از بدعت های جدید در دین است. زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله ، خلفای راشدین و غیر آنها از صحابه و تابعان در قرنهای که برترین قرن بودند، این کارها را انجام نداده اند در حالی که آنها دانایان به سنت بودند و محبت و اطاعت شان به رسول خدا کامل تر بودند.

از رسول خدا صلی الله علیه وآله ثابت شده است که فرمود: کسی که در دین آنچه را که از دین نست وارد سازد، مردود است. و در روایت دیگر فرمود: بر شما است که سنت من و سنت خلفای راشدین را بگیریید و به آنها تمسک کنید، و با دندان از آن محافظت کنید و از بدعت بپرهیزید؛ زیرا هر چیز جدید بدعت است و هر بدعتی گمراهی است.

عبد الرحمن بن إسماعیل أبو شامة (متوفای ۶۶۵ هـ)، الباعث علی إنکار البدع والحوادث، ج ۱، ص ۱۰۷، تحقیق: عثمان أحمد عنبر، دار النشر: دار الهدی - القاهرة، الطبعة: الأولى، ۱۳۹۸ - ۱۹۷۸

خلاصه:

از سخنان ابن تیمیه و بن باز (مفتی وهابی) استفاده می شود که جشن ولادت پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله و برگزاری مراسم بدعت است؛ زیرا:

اولاً: خود رسول خدا این کار را انجام نداده و در خطبه ها و سخنانش نیز به آن نپرداخته است؛

ثانیاً: خلفاء، صحابه و تابعان نیز برای کسی جشن تولد نگرفته اند؛

ثالثاً: نصارا و یهود چنین مراسمی را برگزار می کنند، و اگر مسلمانان چنین جشنی داشته باشند، شبیه یهود و نصارا شده و کارشان بدعت و حرام است.

پاسخ شبهه

تا اینجا اصل شبهه از زبان ابن تیمیه و فتوای بن باز و دلائل بدعت بودن جشن مولودی روشن گردید. اکنون پاسخ این سؤال و مسائل فرعی آن را بیان می کنیم:

پاسخ اول: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) در سالگرد ولادتش قربانی کرد

فتوای بن باز در حرمت جشن ولادت رسول خاتم (صلی الله علیه وآله) به این دلیل استوار است که جشن سالگرد ولادت، از سوی آن حضرت و صحابه انجام نشده است: لأن الرسول صلی الله علیه وسلم لم یفعله ولا خلفاؤه الراشدون ولا غیرهم من الصحابة.

این معیار در بدعت دانستن بسیاری از افعال و اعمال، از سوی وهابیت مطرح می شود و یکی از مصادیقش، موضوع مورد بحث است.

در پاسخ این شبهه باید گفت:

اتفاقاً خود رسول خدا (صلی الله علیه وآله) نیز در سالگرد ولادتش، دوباره جشن عقیقه خودش را (که شکر گزاری محسوب می شود) تکرار کرده است و این مطلب در روایت معتبر اهل سنت آمده و جالب این است که جلال الدین سیوطی یکی از علمای شناخته شده اهل سنت به این روایت بر استحباب جشن مولودی پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) استدلال کرده است.

سیوطی بعد از این که فتوای ابن حجر عسقلانی (که بعداً آن را بیان خواهیم کرد) و استناد وی را به روزه داری یهودیان در روز عاشورا به شکرانه نجات حضرت موسی علیه السلام، بیان کرده، خودش نیز بر استحباب جشن مولودی پیامبر به این روایت استناد کرده و می گوید:

قلت: وقد ظهر لي تخريجه علي أصل آخر وهو ما أخرجه البيهقي عن أنس أن النبي صلی الله علیه وسلم عن نفسه بعد النبوة مع أنه قد ورد أن جده عبد المطلب عق عنه في سابع ولادته والعقيقة لا تعاد مرة ثانية، فيجعل ذلك علي أن الذي فعله النبي صلی الله علیه وسلم إظهار للشكر علي إيجاد الله إياه رحمة للعالمين وتشريع لأمته كما كان يصلي علي نفسه لذلك فيستحب لنا أيضاً إظهار الشكر بمولده بالاجتماع وإطعام الطعام ونحو ذلك من وجوه القربات وإظهار المسرات.

می گویم: برای من جشن مولودی پیامبر بر اصل دیگری آشکار شده است و آن روایتی است که بیهقی از انس روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه وآله بعد از رسیدن به مقام نبوت از جانب خودش عقیده (قربانی) نمود با آن که طبق روایات، عبدالمطلب برای رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز سوم تولد ایشان عقیده کرده بود، با این که عقیده دوباره انجام نمی شود؛ پس ایشان این کار را به خاطر شکر و حمد خدا بر این که او را رحمت اللعالمین قرار داده انجام داد و خواسته است این کار را برای امت خود تشریح کند؛ چنانکه بر خودش درود می فرستاد.

پس برای ما هم مستحب است شکر خدا را به خاطر تولد ایشان با اجتماعات مان به جا آوریم و به فقیران اطعام نماییم و کارهای دیگری را که موجبات خوشحالی است انجام دهیم.

الحاوی للفتاوی، ج ۱، ص ۱۸۸

نکته مهم در کلام سیوطی است که می گوید: رسول خدا جشن عقیده را به دو جهت انجام داد؛ اظهار شکر و تشریح این کار برای امت: **إظهار للشکر علی ایجاد الله إیاه رحمة للعالمین و تشریح لأمتہ**. آنگاه نتیجه می گیرد که جشن مولودی هم با این معیار مستحب است: **فیستحب لنا أيضاً إظهار الشکر بمولده**.

حلبی نیز بعد از نقل روایت تصریح نموده که سیوطی این روایت را به عنوان یک اصل و اساس برای برگزاری جشن مولود پیامبر قرار داده است:

والحافظ السیوطی ... **وجعله أصلاً لعمل المولد** قال لأن العقیقة لا تعاد مرة ثانية فیحمل ذلك علی أن هذا الذي فعله النبی صلی الله علیه وسلم إظهاراً للشکر علی ایجاد الله تعالی إیاه رحمة للعالمین و تشریحاً لأمتہ ...

الحلبی، علی بن برهان الدین (متوفای ۱۰۴۴ هـ)، السیرة الحلبیة فی سیرة المؤمن المأمون، ج ۱، ص ۱۳۰، ناشر: دار المعرفة - بیروت - ۱۴۰۰.

روایت عقیده رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در منابع اهل سنت نقل شده و در این قسمت، سخنانی چند تن آنان را در صحت این روایت ذکر می نماییم:

مقدسی بعد از نقل روایت، به صحت سند آن تصریح کرده است:

أخبرنا محمد بن أحمد بن نصر بأصبهان أن الحسن بن أحمد الحداد أخبرهم وهو حاضر ابنا أبو نعیم ابنا سلیمان بن أحمد الطبرانی ثنا أحمد بن مسعود هو المقدسی قثنا الهیثم بن جمیل قثنا عبد الله بن المثنی عن ثمامة بن عبد الله بن أنس عن أنس أن النبی صلی الله علیه وسلم عقی عن نفسه بعدما بعث نبیا **إسناده صحیح**.

المقدسی الحنبلی، ابو عبد الله محمد بن عبد الواحد بن أحمد (متوفای ۶۴۳ هـ)، الأحادیث المختارة، ج ۵، ص ۲۰۴، تحقیق عبد الملك بن عبد الله بن دهیش، ناشر: مكتبة النهضة الحدیثة - مكة المكرمة، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۰ هـ.

ابو بکر هیثمی نیز می گوید:

وعن أنس أن النبی صلی الله علیه وسلم عقی عن نفسه بعد ما بعث نبیا رواه البزار والطبرانی فی الأوسط **رجال الطبرانی رجال الصحیح** خلا الهیثم بن جمیل وهو ثقة.

از انس روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله بعد از بعثت از جانب خودش عقیده کرد. این روایت را بزار و طبرانی در اوسط نقل کرده و رجال طبرانی رجال صحیح هستند، جز هیثم بن جمیل که آنهم ثقة است.

الهیثمی، ابوالحسن علی بن ابی بکر (متوفای ۸۰۷ هـ)، مجمع الزوائد ومنبع الفوائد، ج ۴، ص ۵۹، ناشر: دار الریان للتراث/ دار الكتاب العربی - القاهرة، بیروت - ۱۴۰۷ هـ.

دمیاطی نیز سند این روایت را حسن می داند و می گوید:

وحسن أن یعق عن نفسه كما مر لخبر أنه صلی الله علیه وسلم عقی عن نفسه بعد النبوة قال فی فتح الجواد وادعاء النووی

بطلانه مردود بل هو حدیث حسن.

نیخواست که از جانب خود عقیده نماید؛ چنانچه در روایتی که گذشت رسول خدا از جانب خودش بعد از بعثت عقیده انجام داد. در کتاب «فتح الجواد» گفته است: ادعای نبوی بر باطل بودن این روایت مردود است بلکه این روایت حدیث حسن است. **الدمیاطی ، ابي بكر ابن السيد محمد شطا (معاصر) حاشية إعانة الطالبين علي حل ألفاظ فتح المعين لشرح قرّة العين بمهمات الدين ، ج ۲، ص ۳۳۶، ناشر : دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع - بيروت.**

پاسخ دوم : صحابه به شکرانه ولادت و بعثت پیامبر (صلي الله عليه وآله) هر هفته دو شنبه را روزه مي گرفتند

صحابه رسول خدا صلي الله عليه و آله نیز به شکرانه ولادت رسول خدا صلي الله عليه و آله روزهاي دو شنبه را روزه مي گرفتند. این مطلب در روایت صحیح مسلم آمده که از رسول خدا در باره روزه گرفتن روز هاي دوشنبه سؤال کردند، حضرت فرمودند:

این روز روزه است که من به دنیا آمده ام و به پیامبري مبعوث شده ام :

1162 حدثنا محمد بن المُنْتَنِي وَمَحْمَدُ بْنُ بَشَّارٍ وَاللَّفْظُ لِابْنِ الْمُثَنِّي قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ غِيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَعْبُدٍ الزَّمَانِيَّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صَوْمِهِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِبَيْعَتِنَا بَيْعَةً ... قَالَ وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمٍ وَإِفْطَارِ يَوْمٍ قَالَ ذَلِكَ صَوْمُ أَخِي دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ **وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ الْإِثْنَيْنِ قَالَ ذَلِكَ يَوْمٌ وُلِدْتُ فِيهِ وَيَوْمٌ بُعِثْتُ أَوْ أُنزِلَ عَلَيَّ فِيهِ ...**

ابو قتاده انصاري مي گوید: از رسول خدا صلي الله عليه وآله در باره روزه گرفتن سؤال شد، آن حضرت خشم کرد . عمر گفت: ما راضي هستيم که خداوند پروردگار ما، اسلام دين ما و محمد پیامبر ما و بيعت ما بيعت ما است. ... راوي مي گوید: از رسول خدا سؤال شد، اگر يك روز روزه بگیريم و يك روز افطار كنيم، فرمود: این روزه برادرم داود عليه السلام است. از روزه گرفتن روز دوشنبه سؤال شد، حضرت فرمود: این روزي است که من به دنیا آمده ام و مبعوث به رسالت شده ام يا وحي بر من نازل شده است...

صحیح مسلم، ج 2، ص 819

این روایت صراحت دارد که از روزه روز دوشنبه سؤال کردند و حضرت روزه گرفتن در این روزه به این دو مناسبت تأیید کردند.

عبدري مالكي بعد از این که به قسمتي از این روایت اشاره دارد، بزرگداشت این روز را بزرگداشت ماه ربیع الاول مي داند و مي گوید:

فتشريف هذا اليوم متضمن لتشريف هذا الشهر الذي ولد فيه فينبغي أن نحترمه حق الاحترام ونفضله بما فضل الله به الأشهر الفاضلة.

بزرگداشت این روز، به منزله بزرگداشت این ماه است که رسول خدا صلي الله عليه وآله در آن متولد شده است. پس سزاوار است که آن را محترم بشماريم و حق احترام را اداء كنيم و آن را بر ساير ماه ها برتري دهيم به سبب آنچه خداوند آن را برتري داده است.

المدخل ج 2، ص 3، أبو عبد الله محمد بن محمد بن محمد العبدي الفاسي المالكي الشهير بابن الحاج الوفاة: 737هـ ، دار النشر : دار الفكر - 1401هـ - 1981م

بنابراین ، سخن افراي که بزرگداشت این روز را به بهانه اي این که صحابه در این روز كاري انجام نداده اند، زیر سؤال مي

برند و عید و جشن را بدعت می دانند، باطل است.

پاسخ سوم : جشن ولادت ، جشن شکر اعطای نعمت وجود پیامبر (صلي الله عليه وآله) است

نعمت هایی را که خداوند متعال برای افراد بشر ارزانی داشته، بی حد و بی شمار است. یکی از نعمت های الهی، وجود مبارك رسول خدا صلي الله عليه وآله است که به واسطه ایشان جهان انسانیت از گمراهی و جهل جاهلیت نجات یافت.

با این توضیح، از نظر مسلمانان، جشن ولادت، جشن شکر گذاری و سپاس از اعطاء وجود پیامبر (صلي الله عليه وآله) است. و از طرفی، شکر نعمت نیز واجب و امر پسندیده و عقلایی است و هیچگونه منع شرعی نیز در این باره وجود ندارد. حال سؤال این است که آیا شکر نعمت نیز از نظر وهابیت بدعت است؟

ابن حجر عسقلانی از علمای مشهور اهل سنت، ولادت پیامبر اکرم صلي الله عليه وآله را از نعمت های بزرگ الهی دانسته و در عبارت صریح و روشن، جشن ولادت آن حضرت را از مصادیق شکر نعمت محسوب می نماید.

نکته مهم در سخنان وی این است که فتوای خود را در جواز جشن مولودی، مستند به روایت صحیح نموده که در آن رسول خدا صلي الله عليه وآله عمل جشن یهودیان را برای شکر گذاری غرق شدن فرعون و نجات حضرت موسی تقریر کرده است. ابن حجر از این روایت صحیح نتیجه می گیرد که اگر به قصد شکر گذاری، این گونه مراسم برگزار شود، جایز است.

متن فتوای ایشان به نقل سیوطی این است:

وقد سئل شيخ الإسلام حافظ العصر أبو الفضل أحمد بن حجر عن عمل المولد فأجاب بما نصه : أصل عمل المولد بدعة لم تنقل عن أحد من السلف الصالح من القرون الثلاثة ولكنها مع ذلك قد اشتملت علي محاسن وضدها ، فمن تحري في عملها المحاسن وتجنب ضدها كان بدعة حسنة وإلا فلا .

از شیخ الاسلام حافظ زمان، ابو الفضل احمد بن حجر در باره جشن ولادت پیامبر سؤال شد و پاسخ ایشان این است:

اصل جشن ولادت، امر جدیدی است که از گذشتگان صالح در قرن سوم نقل نشده است؛ اما در عین حال، مشتمل بر خوبی و بدیها است؛ پس اگر کسی کار خوبش را انجام دهد و از کار بدش دوری کند، عملش بدعت نیکوست.

ایشان بعد از این فتوا، سخنان خود را مستند به روایت صحیح می نماید و می گوید:

قال : وقد ظهر لي تخريجها علي أصل ثابت وهو ما ثبت في الصحيحين من أن النبي صلي الله عليه وسلم قدم المدينة فوجد اليهود يصومون يوم عاشوراء فسألهم فقالوا هو يوم أغرق الله فيه فرعون ونجي موسي فنحن نصومه شكراً لله تعالى.

فیستفاد منه فعل الشکر لله علي ما من به في يوم معين من إساءة نعمة أو دفع نقمة ، ويعاد ذلك في نظير ذلك اليوم من كل سنة ، والشکر لله يحصل بأنواع العبادة كالسجود والصيام والصدقة والتلاوة ، وأي نعمة أعظم من النعمة ببروز هذا النبي نبي الرحمة في ذلك اليوم ، وعلي هذا فينبغي أن يتحري اليوم بعينه حتي يطابق قصة موسي في يوم عاشوراء ، ...

وَأما ما يعمل فيه فينبغي أن يقتصر فيه علي ما يفهم الشکر لله تعالي من نحو ما تقدم ذكره من التلاوة والإطعام والصدقة وإنشاد شيء من المدائح النبوية والزهدية المحركة للقلوب إلي فعل الخير والعمل للآخرة...

برای من روشن شده است که جشن مولود، ریشه در اصل ثابتی دارد که در صحیحین ثابت شده و آن این است که رسول خدا صلي الله عليه وآله در مدینه تشریف آورند ، یهودیان در روز عاشورا روزه می گرفتند ، حضرت دلیل آن را از آنان سؤال نمود .

آنها گفتند : این روزی است که خداوند فرعون را غرق نمود و موسی را نجات داد ، ما برای انجام شکر خدا این روز را روزه می گیریم.

ابن حجر می گوید: از این روایت استفاد می شود که انجام شکر خدا بر آنچه که خداوند در یک روز معین بر انسان منت نهاد، همانند: اعطاء نعمت و یا دفع عقوبت، لازم است. این شکر بر نعمت الهی در هر سال و در این روز معین بر می گردد. و

شکر گذاری برای خدا با انواع عبادت همانند: سجده کردن، روزه گرفتن، صدقه دادن، تلاوت قرآن حاصل می شود. و چه نعمتی بزرگتر از نعمت وجود پیامبر رحمت در این روز است؟ بنابراین، این روز سزاوار شکر گذاری است تا با داستان نجات حضرت موسی در روز عاشورا مطابقت کند.

اما اعمالی که در این روز انجام می شود باید مصداق شکر خداوند باشد. همانند: تلاوت قرآن، اطعام کردن، صدقه دادن، مدیخ سرایی در مقام نبوت، و چیزی که دل‌های انسان را به سوی انجام خیر و عمل آخرت سوق می دهد. ...

السیوطی، جلال الدین أبو الفضل عبد الرحمن بن أبي بكر (متوفای ۹۱۱هـ)، الحاوی للفتاوی فی الفقه وعلوم التفسیر والحديث والاصول والنحو والاعراب وسائر الفنون، ج ۱، ص ۱۸۸، تحقیق: عبد اللطیف حسن عبد الرحمن، ناشر: دار الکتب العلمیة - بیروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۲۱هـ - ۲۰۰۰م.

پاسخ چهارم: علمای اهل سنت جشن ولادت پیامبر (ص) را جایز می دانند

با جستجو و دقت در کلمات و فتاوی علمای اهل سنت روشن می شود که آنها جشن ولادت آن حضرت را جایز دانسته و از دائره بدعتی که مورد نظر وهابیان می باشد خارج می دانند و برای آن ثواب و پادشاهی را ذکر کرده اند که با بدعت نمی سازد. سخنان آنها در این موضوع فراوان است. ما جهت رعایت اختصار پاره از سخنان و فتاوی آنها را در این جا ذکر می کنیم و همه آنها دلیل برگزاری مراسم جشن را، بزرگداشت مقام پیامبر، عرض ارادت و انجام شکر نعمت و وجود آن حضرت می دانند.

۱. ابن حجر عسقلانی (متوفای ۸۵۲ هـ):

ابن حجر عسقلانی از بزرگان اهل سنت شافعی در قرن نهم در پاسخ به سؤالی که از ایشان شده، جشن مولود پیامبر را کار خوب می داند. متن سؤال و فتاوی ایشان را جناب سیوطی چنین نقل می کند:

وقد سئل شيخ الإسلام حافظ العصر أبو الفضل أحمد بن حجر عن عمل المولد فأجاب بما نصه: أصل عمل المولد بدعة لم تنقل عن أحد من السلف الصالح من القرون الثلاثة ولكنها مع ذلك قد اشتملت علي محاسن وضدها، فمن تحري في عملها المحاسن وتجنب ضدها كان بدعة حسنة وإلا فلا.

از شیخ الاسلام حافظ زمان، ابو الفضل احمد بن حجر از جشن ولادت پیامبر سؤال شد و پاسخ ایشان این است: اصل جشن ولادت يك امر جدیدی است که از هیچ یکی صالحان گذشته در قرن سوم نقل نشده است. ولی در عین حال خوبی ها و بدیهای دارد؛ پس اگر کسی کار خوبش را انجام دهد و از کار بدش دوری کرد، عملش بدعت نیکوست.

السیوطی، جلال الدین أبو الفضل عبد الرحمن بن أبي بكر (متوفای ۹۱۱هـ)، الحاوی للفتاوی فی الفقه وعلوم التفسیر والحديث والاصول والنحو والاعراب وسائر الفنون، ج ۱، ص ۱۸۸، تحقیق: عبد اللطیف حسن عبد الرحمن، ناشر: دار الکتب العلمیة - بیروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۲۱هـ - ۲۰۰۰م.

۲. جلال الدین سیوطی (متوفای ۹۱۱ هـ)

سیوطی از علمای فقه و تفسیر اهل سنت نیز جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله را بدعت حسنه و دارای پاداش و ثواب می داند:

فقد وقع السؤال عن عمل المولد النبوي في شهر ربيع الأول ما حكمه من حيث الشرع؟ وهل هو محمود أو مذموم؟ وهل يثاب فاعله أولا؟

والجواب: عندي أن أصل عمل المولد الذي هو اجتماع الناس وقراءة ما تيسر من القرآن ورواية الأخبار الواردة في مبدأ أمر النبي صلي الله عليه وسلم وما وقع في مولده من الآيات ثم يمد لهم سماط يأكلونه وينصرفون من غير زيادة علي ذلك هو من

البدع الحسنة التي يثاب عليها صاحبها لمافيه من تعظيم قدر النبي صلي الله عليه وسلّم وإظهار الفرح والاستبشار بمولده الشريف.

در مورد اعمالی که در میلاد پیامبر در ماه ربیع الاول انجام می شود سؤال شده که آن از نظر شرع چیست و آیا امر پسندیده است یا ناپسند؟ و آیا کسانی که آن را انجام دهد پاداش دارد یا خیر؟

پاسخ: اصل کارهایی که در مولودی انجام می شود (همانند: جمع شدن مردم، قرائت قرآن، روایت اخبار در باره آن حضرت، و جریان ولادت و معجزات ایشان و صرف طعام و برگشت آنها به خانه بدون این که چیزی بر این موارد افزوده شود) از بدعت های حسنه است، هر که آن را انجام دهد، ثواب داده می شود؛ زیرا این کارها بزرگداشت پیامبر صلی الله علیه وآله و اظهار شادمانی و بشارت به ولادت آن حضرت است.

الحاوي للفتاوي، ج ۱، ص ۸۱

۳. صالحی شامی (متوفای ۹۴۷هـ) :

ایشان در نقد کلام یکی از کسانی که جشن ولادت را صحیح نمی دانند می گوید:

ولا نية هنا إلا الشكر لله تعالى علي ولادة هذا النبي الكريم صلي الله عليه وسلم في هذا الشهر الشريف ، وهذا معني نية المولد فهي نية مستحسنة بلا شك .

برگزاری جشن ولادت نبی مکرم اسلام صلی الله علیه وآله، جز به قصد شکر در این ماه شریف برگزار نمی شود، این معنای نیت جشن مولودی است، پس این نیت، بدون شک خوب و قابل ستایش است.

سبل الهدی والرشاد، ج ۱، ص ۳۷۳

۴. ابن جزری (متوفای ۸۳۳هـ) :

شمس الدین محمد بن محمد جزری شافعی از علمای قرن نهم اهل سنت در کتاب «التعريف بالمولد الشريف» روایت تخفیف عذاب ابو لهب را (که به خاطر خبر تولد پیامبر کنیزش را در راه خدا آزاد کرد) در جهنم ذکر کرده و پس از آن تصریح می کند اگر کار ابو لهب کافر باعث تخفیف عذاب وی شود، پاداش آن مسلمان موحدی که در ایام ولادت حضرت خوشحال می شود، بهشت خواهد بود و بر این نکته سوگند یاد می کند.

این سخن وی را سیوطی در کتاب «الحاوي للفتاوي» نقل کرده است:

ثم رأيت إمام القراء الحافظ شمس الدين بن الجزري قال في كتابه المسمي عرف التعريف بالمولد الشريف ما نصه : قد رؤي أبو لهب بعد موته في النوم فقيل له ما حالك ؟ فقال : في النار إلا أنه يخفف عني كل ليلة اثنين وأمص من بين أصبعي ماء بقدر هذا وأشار لرأس أصبعه وإن ذلك باعتاقي لثوية عند ما بشرتني بولادة النبي صلي الله عليه وسلّم وإرضاعها له.

فإذا كان أبو لهب الكافر الذي نزل القرآن بذمة جوزي في النار بفرحه ليلة مولد النبي صلي الله عليه وسلّم به فما حال المسلم الموحد من أمة النبي صلي الله عليه وسلّم يسر بمولده ويبذل ما تصل إليه قدرته في محبته صلي الله عليه وسلّم ؟ لعمرى إنما يكون جزاؤه من الله الكريم أن يدخله بفضل جنات النعيم .

پیشوای قراء، حافظ شمس الدین بن جزری را دیدم که در کتاب «عرف التعريف بالمولد الشريف» می گوید: ابولهب را بعد از مرگش در خواب دیدند و از حالش سوال کردند گفت: در آتش هستم، فقط در شبهای دوشنبه بر من تخفیف می دهند و از بین انگشتانم کمی آب جاری می شود (اشاره کرد به سر انگشتانش) و این به خاطر این است که من هنگامی که تولد رسول خدا را از ثویبه کنیز خود شنیدم وی را آزاد کردم و چون او به ایشان شیر داد. اگر ابولهب کافر (همان کسی که قرآن در مذمتش وارد شده) به خاطر خوشحالی در تولد ایشان در جهنم پاداش داده می شود، پس حال مسلمان یگانه پرست از امت

پیامبر که در تولد ایشان خوشحالی کند و آنچه را در توان دارد در راه محبت آن حضرت خرج نماید، چه خواهد بود. به خانم سوگند، همانا پاداش این شخص از خداوند این است که او را به فضل خودش به بهشت نعمت وارد سازد.

الحاوي للفتاوي في الفقه وعلوم التفسير ، ج 1، ص 188

5. ابو الخير سخاوي (متوفاي ۹۰۲هـ)

سخاوي شافعي نیز تصریح نموده بر این که مسلمانان در سراسر عالم و شهرهای بزرگ جشن میلاد آن حضرت را با انجام کارهای خیر برگزار می کنند. سخن وی را صالحی شامی این گونه نقل کرده است:

قال الحافظ أبو الخير السخاوي - رحمه الله تعالى - في فتاويه : عمل المولد الشريف لم ينقل عن أحد من السلف الصالح في القرون الثلاثة الفاضلة ، وإنما حدث بعد ، ثم لا زال أهل الإسلام في سائر الأقطار والمدن الكبار يحتفلون في شهر مولده صلي الله عليه وسلم بعمل اللوائم البديعة المشتملة علي الأمور البهجة الرفيعة ويتصدقون في لياليه بأنواع الصدقات ويظهرون السرور ويزيدون في المبرات ويعتنون بقراءة مولده الكريم ويظهر عليهم من بركاته كل فضل عميم . انتهى .

حافظ ابو الخير سخاوي در فتاوايش گفته است: جشن میلاد پیامبر (صلي الله عليه وآله) از هیچ يکي از گذشتگان صالح در سه قرن برتر نقل نشده بلکه بعد از آن به وجود آمده و سپس مسلمانان در سراسر عالم و شهرهای بزرگ در ماه میلاد آن حضرت ولیمه و اطعام می دهند و اموری که باعث خوشحالی می شوند انجام می دهند. همانند: صدقه دادن در شب میلاد، خیران و اطعام به فقراء و قرائت مولودی . با این کار خدای متعال بر آنها برکات خودش را ظاهر می سازد.

سبل الهدى والرشاد، ج ۱، ص ۳۶۲

سخاوي از علمای شافعی مذهب است. صاحب کتاب «الکواکب» ایشان را این گونه معرفی کرده است:

محمد بن السخاوي: محمد بن عبد الرحمن بن محمد بن أبي بكر بن عثمان بن محمد، الشيخ الإمام، العالم العلامة المسند، الحافظ المتقن شمس الدين أبو الخير السخاوي الأصل القاهري المولد، الشافعي المذهب، ... توفي بمكة، ... سنة اثنتين وتسعمائة،

الکواکب السائرة بأعيان المئة العاشرة ج ۱، ص ۲۸، نجم الدين محمد بن محمد الغزي (المتوفي : ۱۰۶۱هـ) الوفاة: ۱۰۶۱، دار النشر:

6. عبد الرحمن ابو شامه (متوفاي 665هـ)

ابو شامه یکی از علمای شافعی مذهب، در ابتدا تصریح می کند که جشن میلاد پیامبر خدا (صلي الله عليه وآله) از کارهای خوبی است که جدیداً اتفاق افتاده و این کارها نیز به خاطر تعظیم پیامبر و شکر گزاری از خداوند است که وجود آن حضرت را برای ما ارزانی داشته است:

ومن أحسن ما ابتدع في زماننا من هذا القبيل ما كان يفعل بمدينة اربل جبرها الله تعالى كل عام في اليوم الموافق ليوم مولد النبي صلي الله عليه وسلم من الصدقات والمعروف واطهار الزينة والسرور فان ذلك مع ما فيه من الاحسان إلي الفقراء مشعر بمحبة النبي صلي الله عليه وسلم وتعظيمه وجلالته في قلب فاعله وشكرا لله تعالى علي ما من به من ايجاد رسوله الذي أرسله رحمة للعالمين وعلي جميع المرسلين.

از نیکوترین بدعت ها در زمان ما آن اعمالی است که در شهر اربل (که خداوند آنجا را آباد کند) هر سال در روزی که مصادف با ولادت پیامبر اسلام صلي الله عليه وآله می باشد، انجام می دهند. مثل صدقه دادن، نیکی کردن، آیین بندی و اظهار شادمانی. این کارها علاوه بر این که احسان به فقراء است، محبت به رسول خدا صلي الله عليه وآله ، تعظیم و بزرگداشت ایشان است در دل های کسانی که این کارها را انجام می دهند و انجام شکر خداست بر آنچه که خدا بر آنها منت نهاده از این که رسول رحمت را برایشان فرستاده است.

در پایان تصریح می کند که اولین مجلس بزرگداشت و جشن مولودی در موصل توسط یکی از صالحان برگزار شده است: وکان أول من فعل ذلك بالموصل الشيخ عمر بن محمد الملا أحد الصالحين المشهورين وبه اقتدي في ذلك صاحب أربل وغيره رحمهم الله تعالی.

نخستین کسی که این کار را در موصل انجام داد، شیخ عمر بن محمد ملا، یکی از صالحین مشهور بود و به این کار او صاحب اربل و غیر وی که خداوند آنان را مورد رحمتش قرار دهد، اقتدا کردند.

الباعث علي إنكار البدع والحوادث، ج 1، ص 23، عبد الرحمن بن إسماعيل أبو شامة الوفاة: 665، دار النشر: دار الهدى - القاهرة - 1398 - 1978، الطبعة: الأولى، تحقيق: عثمان أحمد عنبر

ابو شامة، یکی از علمای شافعی که محمد بن شاکر وی را به عنوان «امام، علامه ذوالفنون» یاد کرده است: أبو شامة عبد الرحمن بن إسماعيل بن إبراهيم بن عثمان الإمام العلامة ذو الفنون شهاب الدين أبو شامة المقدسي الأصل الدمشقي الشافعي.

الکتبی، محمد بن شاکر بن أحمد (متوفای ۷۶۴هـ) فوات الوفيات، ج 1، ص 617، تحقيق: علي محمد بن يعوض الله/عادل أحمد عبد الموجود، دار النشر: دار الكتب العلمية - بيروت، الطبعة: الأولى ۲۰۰۰م

سبکی نیز از وی به «احد الائمة؛ یکی از پیشوایان» تعبیر کرده است:

وأبو شامة لقب عليه كان أحد الأئمة.

السبكي الشافعي، ابونصر تاج الدين عبد الوهاب بن علي بن عبد الكافي (متوفای ۷۷۱هـ)، طبقات الشافعية الكبرى، ج 8، ص 165، تحقيق: د. محمود محمد الطناحي د. عبد الفتاح محمد الحلو، ناشر: هجر للطباعة والنشر والتوزيع، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۳هـ.

۷. نصير الدين مبارك بن يحيى شافعي (متوفای ۶۶۹هـ)

شیخ نصیر الدین مبارک بن یحیی شافعی نیز برگزاری مراسم جشن و سرور ولادت پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله را جایز و دارای ثواب و پاداش می داند. سخن ایشان را صالحی شامی در کتابش این گونه نقل کرده است:

وقال الشيخ الإمام العلامة نصير الدين المبارك الشهير بابن الطباخ في فتوي بخطه: إذا أنفق المنفق تلك الليلة وجمع جمعا أطعمهم ما يجوز إطعامه وأسمعهم ما يجوز سماعه ودفع للمسمع المشوق للأخرة ملبوسا، كل ذلك سرورا بمولده صلي الله عليه وسلم فجميع ذلك جائز ويثاب.

شیخ، پیشوا، علامه نصیر الدین مبارک، مشهور به ابن طباخ در فتوایی به خط خودش گفته است: هرگاه شخصی در این شب (شب تولد پیامبر) انفاق کند، و گروهی را که احتیاج به طعام دارد، اطعام نماید، و برای آنها چیزی که شیندن آن جایز است بشنوند، و برای مستمعینی که شوق آخرت را دارند، لباسی هدیه بدهد، همه اینها سرور و خوشحالی در ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله است و تمام این کارها جایز و پاداش دارد.

الصالحی الشامی، محمد بن یوسف (متوفای ۹۴۲هـ)، سبل الهدی والرشاد فی سیرة خیر العباد، ج ۱، ص ۳۶۳، تحقيق: عادل أحمد عبد الموجود وعلي محمد معوض، ناشر: دار الكتب العلمية - بيروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۴هـ.

ابن کثیر دمشقی ایشان را این گونه معرفی کرده است:

الشيخ نصير الدين المبارك بن يحيى بن أبي الحسن أبي البركات بن الصباغ الشافعي العلامة في الفقه والحديث.

شیخ نصیر الدین، مبارک بن یحیی بن ابی الحسن، ابو البركات بن صباغ شافعی، علامه در فقه و حدیث است.

ابن کثیر دمشقی، ابوالفداء إسماعيل بن عمر القرشي (متوفای ۷۷۴هـ)، البداية والنهاية، ج ۱۳، ص ۲۵۶، ناشر: مكتبة

۸. ابن عباد الرندي (متوفای ۷۹۲هـ) :

ابن عباد مالکی نیز از جمله افرادی است که جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله را از اعیاد مسلمین دانسته و بدعت بودن آن را رد نموده است. سخن وی را محمد بن عبد الرحمن مغربی این گونه نقل کرده است:

قال في رسائله الكبرى ما نصه **وأما المولد فالذي يظهر لي أنه عيد من أعياد المسلمين وموسم من مواسمهم وكل ما يفعل فيه ما يقتضيه وجود الفرح والسرور بذلك المولد المبارك من إيقاد الشمع وإمتاع البصر والسمع والتزين بلبس فاخر الثياب** وركوب فاره الدواب أمر مباح لا ينكر علي أحد قياسا علي غيره من أوقات الفرح، والحكم بكون هذه الأشياء بدعة في هذا الوقت الذي ظهر فيه سر الوجود وارتفع فيه علم الشهود وانقشع فيه ظلام الكفر والجحود وادعاء أن هذا الزمان ليس من المواسم المشروعة لأهل الإيمان ومقارنة ذلك بالنيروز والمهرجان أمر مستثقل تشمئز منه القلوب السليمة وتدفعه الآراء المستقيمة .

در کتاب «رسائل الكبرى» نص کلام او این است: آنچه برای من آشکار شده این است که روز میلاد پیامبر (صلی الله علیه وآله) یکی از عیدها و مراسمی از مراسم مسلمانان است. تمام کارهایی را که مسلمانان در آن انجام می دهند به اقتضای خوشحالی و سرور این مولود مبارک است. همانند: روشن کردن شمع، بهره رساندن به چشم و گوش، (منظور مدیحه سرایی و سخنرانی در فضائل پیامبر است) لباس نو پوشیدن، سوار شدن اسب، کار مباح است که برای هیچ فردی زشت نیست؛ همانگونه که در غیر این زمان این موارد جایز است.

اما حکم نمودن به بدعت این موارد در هنگام ولادت آن حضرت (در آن هنگامی که سر عالم وجود به دنیا می آید، نشانه های شهود بلند می شود و تاریکی های کفر و انکار کنار می رود) و نیز این ادعا که روز ولادت از مراسم شرعی برای اهل ایمان نیست و آن را با نوروز و همایش مقایسه می کنند، یک امر سنگین است که قلب های سالم از آن ناراحت و اندیشه های درست آن را قبول نمی کنند.

المغربي، محمد بن عبد الرحمن ابوعبد الله (متوفای: ۹۵۴هـ)، مواهب الجليل لشرح مختصر خليل، ج ۲ ص ۴۰۷، ناشر: دار الفكر - بيروت، الطبعة: الثانية، ۱۳۹۸هـ.

اسماعيل بغدادی، ابن عباد را این گونه معرفی کرده است:

ابن عباد الرندي: محمد بن إبراهيم بن أبي بكر عبد الله ابن مالك بن عباد التعزي نسبة والرندي بلدا أبو عبد الله المالكي الصوفي الشهير بابن عباد ولد سنة 733 وتوفي سنة 792 اثنتين وتسعين وسبعمائة من تصانيفه ...**الرسائل الكبرى في** دقائق علم التوحيد والتصوف ومتشابه الآيات والاحاديث.

ابن عباد رندي: محمد بن ابراهيم بن ابوبكر ، عبد الله بن مالك بن عباد از جهت نسب و رندي از جهت شهر است. كنيه او ابو عبد الله مالكي صوفي ومشهور به ابن عباد است که در سال 733 به دنیا آمده و در سال 792 از دنیا رفته است. از جمله کتابهای وی ... و رسائل الكبرى است. ...

البغدادی، إسماعیل باشا (متوفای ۱۳۳۹هـ) ، هدية العارفين أسماء المؤلفين وآثار المصنفين ، ج ۶ ، ص ۱۷۴، دار النشر : دار الكتب العلمية - بيروت - ۱۴۱۳ - ۱۹۹۲

۹. حسن بن عمر بن حبيب (متوفای ۷۷۹هـ) :

مورخ مشهور، حسن بن عمر بن حبيب نیز تصریح نموده که روز ولادت پیامبر اسلام را باید عید گرفت و آن را گرامی داشت: فما أكرم أيام مولده الشريف عند من عرف قدرها وما أعظم برکتها عند من عرف سرها ونشرها **وحقيق بيوم كان فيه وجود**

النبي أن يتخذ عيداً وخليق بوقت استقرت فيه غرته أن يعقد طالعا سعيدا إذ قد انبسط فيه عن جوهرة الكون بيض الشرف وفيه ظهرت الدرّة المصونة من باطن الصدف وأبرز سابق السعد من كمون العدم وبمكة المشرفة أنجز صادق الوعد بمضمون الكرم

چه گرامی است ایام شریف ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله در نزد کسی که جایگاه آن حضرت را می داند. و چه قدر با برکت است این ایام در نزد کسی که اسرار و نشر آن را می داند. سزاوار است که روز ولادت وجود پیامبر صلی الله علیه وآله را عید گرفت، و سزاوار است در وقتی که این ماه ظهور می کند، طالع خوبی منعقد شود زیرا در این ماه از جواهره عالم و دائره شرف پرده برداشته شد و در این ماه در پنهان از درون صدف بیرون آمد و آن کسی که سعید بود به عرصه وجود پا نهاد و در مکه مشرفه وعده راستین الهی محقق شد.

الحسن بن عمر بن حبيب (متوفای ۷۷۹هـ)، المقتفی من سیرة المصطفی صلی الله علیه وسلم، ج ۱، ص ۳۲، تحقیق: د مصطفی محمد حسین الذهبی، دار النشر: دار الحديث - القاهرة - مصر، الطبعة: الأولى ۱۴۱۶هـ - ۱۹۹۶م

۱۰. محمد بن عمر حضرمي شافعي (۹۳۰هـ):

حضرمي شافعي تصريح مي کند که مردم مکه شب ولادت آن حضرت در محل ولادتش جمع می شوند ذکر و دعا می خوانند و به این محل تبرک می جویند. گروهی از متأخرین نیز بر نیکو بودن این اعمال فتوا داده اند:

قال علماء السير: ولد النبي [صلي الله عليه وسلم] في ربيع الأول، يوم الاثنين بلا خلاف... وذلك ب (مكة) المشرفة، في شعب أبي طالب، وهو المكان الذي يجتمع فيه أهل (مكة) ليلة المولد الشريف، للذكر والدعاء والتبرك بمسقط رأسه [صلي الله عليه وسلم]. وأفتي جماعة من المتأخرين بأن عمل المولد علي هذا القصد حسن محمود.

سیره نویسان گفته اند: رسول خدا صلی الله علیه و آله در ماه ربیع الاول روز دوشنبه به دنیا آمد و در این مسأله اختلافی نیست. ... تولد پیامبر در مکه مشرفه در شعب ابو طالب اتفاق افتاد. این جا همان مکانی است که اهل مکه شب ولادت آن حضرت جمع می شود و ذکر و دعا می خوانند و به محلی که حضرت به دنیا آمده تبرک می جویند. گروهی از متأخرین فتوا داده اند که اعمال روز ولادت با این هدف و قصد يك امر نیکو است.

الحضرمي الشافعي، محمد بن عمر بحرق (متوفای ۹۳۰هـ)، حدائق الأنوار ومطالع الأسرار في سیرة النبي المختار، ج ۱، ص ۱۰۵، تحقیق: محمد غسان نصوح عزقول، دار النشر: دار الحاوي - بيروت، الطبعة: الأولى ۱۹۹۸م

نتیجه:

جمع بندي سخنان علمای اهل سنت این است که جشن میلاد پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله، بزرگداشت و تعظیم مقام بلند آن حضرت، نشانه ارادت و محبت، شکر گذاری از نعمت وجود با برکت آن حضرت است. با این بیان، جشن میلاد با آن کارهای خیری که در آن انجام می شود، از دائره بدعت مورد نظر وهابیان خارج است.

پاسخ پنجم: بر مبنای اهل سنت، جشن میلاد بدعت حسنه است

علمای اهل سنت، بدعت را بر دونوع بدعت حسن (نیکو) و بدعت قبیح تقسیم کرده اند. سمعانی در کتابش می نویسد: والبدعة علي وجهين بدعة قبيحة وبدعة حسنة.

الانتصار لأصحاب الحديث، ج ۱، ص ۲۸، منصور بن محمد السمعاني أبو المظفر الوفاة: ۴۸۹هـ، دار النشر: مكتبة أضواء المنار - السعودية - ۱۴۱۷هـ - ۱۹۹۶م، الطبعة: الأولى، تحقیق: محمد بن حسین بن حسن الجیزانی

برخی از علمایی که سخنانشان را نقل کردیم، این موضوع را بدعت حسنه دانسته به این مطلب تصریح کرده اند.

علاوه بر آنها، حلبی از ابن حجر هیتمی نقل کرده است کارهایی که در مراسم میلاد پیامبر صلی الله علیه وآله انجام می شود، داخل در بدعت حسنه است:

وقد قال ابن حجر الهیتمی والحاصل أن البدعة الحسنة متفق علی ندبها وعمل المولد واجتماع الناس له كذلك أي بدعة حسنة.

ابن حجر هیتمی گفته است: خلاصه این است که بدعت حسنه با اتفاق امر مستحب است و کارهایی که در میلاد پیامبر (صلی الله علیه وآله) انجام می شود و مردم برای جمع می شوند نیز همچنین است؛ یعنی بدعت حسنه است.

السیرة الحلبیة ج ۱، ص ۱۳۷

حتی از نظر ابن تیمیه با معیاری که ارائه داده، جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله در نوع بدعت حسنه داخل می شود. او می گوید:

إذا البدعة الحسنة عند من يقسم البدع إلي حسنة وسيئة لابد أن يستحبها أحد من أهل العلم الذين يقتدي بهم ويقوم دليل شرعي علي استحبابها.

بدعت حسنه را در نزد کسانی که بدعت را به حسنه و سیئه تقسیم می کنند، باید یکی از اهل علم که مورد اقتدای مردم باشد، مستحب بداند و دلیل شرعی بر استحباب آن باشد.

کتب و رسائل و فتاوی ابن تیمیه فی الفقه ج ۲۷، ص ۱۵۲

خلاصه سخن ابن تیمیه این است که از نظر طرفداران بدعت حسنه، یک امری وقتی بدعت حسنه محسوب می شود که یکی از علماء، این امر مستحب بداند، در حالی که ابن حجر هیتمی به نقل حلبی صریحاً می گوید، اعمال جشن میلاد و اجتماع مردم در آن، در بدعت حسنه داخل است و بدعت حسنه هم به اتفاق علماء، مستحب است.

نکته پایانی : آثار معنوی جشن میلاد پیامبر (صلی الله علیه وآله) در کلام علمای اهل سنت

ممکن است در اذهان برخی این سؤال مطرح شود که آیا بزرگداشت ولادت پیامبر صلی الله علیه وآله و جشن و عید گرفتن این روز، دارای ثواب و پاداش هم می باشد یا خیر؟

در پاسخ این سؤال سخنان چند تن از علمای اهل سنت را ذکر می کنیم که تنها گوشه از ثواب های مجلس بزرگداشت و جشن ولادت آن حضرت را بیان کرده اند.

۱. جلال الدین سیوطی :

سیوطی از علمای مشهور اهل سنت در کتاب «الوسائل فی شرح الشمائل» برای جشن مولودی فضائل و مناقب را بیان کرده است که آن را دمیاطی در کتابش چنین نقل کرده است:

قال سلطان العارفين جلال الدين السيوطي في كتابه الوسائل في شرح الشمائل ما من بيت أو مسجد أو محلة قريء فيه مولد النبي الا حفت الملائكة بأهل ذلك المكان وعمهم الله بالرحمة والمطوقون بالنور يعني جبريل وميكائيل وإسرافيل وقربائيل وعينائيل والصابون والحافون والكروبيون فإنهم يصلون علي ما كان سببا لقراءة مولد النبي.

قال وما من مسلم قريء في بيته مولد النبي إلا رفع الله تعالي القحط والوباء والحرق والآفات والبليات والنكبات والبغض والحسد وعين السوء واللصوص عن أهل ذلك البيت فإذا مات هون الله تعالي عليه جواب منكر ونكير وكان في مقعد صدق عند ملك مقتر

سلطان عارفان جلال الدين سيوطي در کتاب «الوسائل فی شرح الشمائل» گفته است: در هر خانه، مسجد، یا محله ای که در آن مولودی پیامبر خوانده شود، فرشتگان اهل آن مکان را همه در حیطة رحمت الهی و نور قرار می دهد. مقصود از فرشتگان،

جبرئیل، میکائیل، اسرافیل، قربائیل، عینائیل، صافون و حافون و کربیون است؛ زیرا آنها درود می فرستند بر کسانی که سبب مولودی خوانی پیامبر می شوند.

و نیز گفته است: در هر خانه مسلمانی که مولودی پیامبر خوانده شود، خداوند متعال گرسنگی، وبا، آتش سوزی، آفات و بلیات، کینه، حسادت، چشم بد، شر دزد را از اهل این خانه بر می داند. هنگامی که بمیرد، خداوند پاسخ منکر و نکیر را بر وی آسان می کند و او در جایگاه راست گویان در نزد خداوند خواهد بود.

إعانة الطالبین، ج ۳، ص ۳۶۵

۲. امام یافعی :

به نقل دمیاطی، یافعی نیز تصریح می کند، کسی که در میلاد پیامبر اطعام و احسان می کند و مردم را برای این مراسم دعوت می کند، خداوند او را با صدیقان، شهداء و صالحین محشور می کند و جایز در بهشت است:

وقال الإمام الیافعی الیمنی من جمع لمولد النبی إخوانا وهیاً طعاماً وأخلی مکاناً وعمل إحساناً وصار سبباً لقراءة مولد الرسول بعثه الله يوم القيامة مع الصديقين والشهداء والصالحين ويكون في جنات النعيم.

امام یافعی یمنی گفته است: هر کسی برای مراسم مولودی پیامبر، برادران دینی اش را جمع کند، برای آنها طعامی آماده نماید، و مکانی را برای مراسم آماده سازد و اعمال نیک انجام دهد، و سبب مولودی خوانی و مدیحه سرایی شود، خداوند او را در روز قیامت با صدیقان، شهداء و صالحین محشور می کند و در بهشت از نعمات الهی بهره مند خواهد بود.

إعانة الطالبین، ج ۳، ص ۳۶۵

۳. جنیدی بغدادی :

ایشان صرف حضور در جشن میلاد پیامبر صلی الله علیه وآله را رسیدن به ایمان می داند. سخن وی را دمیاطی چنین نقل کرده است:

قال الجنیدی البغدادي رحمه الله من حضر مولد الرسول وعظم قدره فقد فاز بالإيمان.

جنیدی بغدادی گفته است: کسیکه به جشن مولودی پیامبر حاضر شود و جایگاهش را بزرگ بداند، به ایمان دست پیدا میکند
الدمیاطی، أبي بكر ابن السيد محمد شطا (معاصر) حاشية إعانة الطالبین علي حل ألفاظ فتح المعین لشرح قرّة العین بمهمات الدین، ج ۳، ص ۳۶۴، ناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع - بيروت.

۴. سري سقطي :

سري سقطي سخن نابي در این زمینه دارد و آن این که هر کسی نیت داشته باشد در مجلس میلاد پیامبر صلی الله علیه وآله شرکت کند، او قصد باغی از باغهای بهشت را کرده است:

وقال السري السقطي من قصد موضعا يقرأ فيه مولد النبي صلي الله عليه وسلم فقد قصد روضة من رياض الجنة لأنه ما قصد ذلك الموضع إلا لمحبة الرسول وقد قال عليه السلام من أحبني كان معي في الجنة.

سري سقطي می گوید: کسی که تصمیم بگیرد در جایی برود که مولودی پیامبر قرائت می شود، تصمیم گرفته که در باغی از باغهای بهشت وارد شود؛ زیرا او به خاطر محبت پیامبر قصد این مکان را نموده است، در حالی که رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: کسی که مرا دوست بدارد همراه من در بهشت است.

إعانة الطالبین ج ۳، ص ۳۶۵

نتیجه کلی :

از پاسخ های که بیان کردیم چند مطلب به دست می آید:

اولا: وهابیت ادعا دارند که خود رسول خدا صلی الله علیه وآله جشن و سالگرد نگرفته است. در حالی که دو تن از علمای اهل سنت همانند ابن حجر عسقلانی و جلال الدین سیوطی جشن میلاد آن حضرت را بر اساس دو روایت صحیح می دانند. و در یکی از این روایات تصریح شده است که رسول خدا در سالگرد تولدش بعد از چندین سال، جشن عقیقه گرفت و قربانی انجام داد.

ثانیا: گفته اند صحابه نیز در سالگرد میلاد آن حضرت جشن نگرفته اند در حالی که طبق روایت صحیح مسلم، صحابه هر هفته روز دوشنبه را به مناسبت این که رسول خدا صلی الله علیه وآله در آن روز به دنیا آمده و نیز مبعوث به رسالت شده، روزه می گرفته اند.

ثالثا: برگزاری جشن میلاد رسول خدا صلی الله علیه وآله و فرزندش امام صادق علیه السلام، مراسم بزرگداشت و به شکرانه اعطای وجود مبارک این پیشوایان است و بدون شك از نظر هیچ مسلمانی، شکر نعمت الهی قبیح و مذموم نیست.

رابعا: از نظر علمای اهل سنت، جشن میلاد آن حضرت کار خوب و پسندیده است؛ زیرا این کار نشانه تعظیم و بزرگداشت پیامبر، اظهار ارادت و شکر گزاری و سپاس از نعمت وجود با برکت آن حضرت است.

خامسا: بر مبنای اهل سنت که بدعت را دو قسم می داند، برگزاری این گونه جشن ها، داخل در بدعت حسنه است. و به ادعای ابن حجر هیتمی اموری در قسمت بدعت حسنه قرار می گیرد، مستحب هستند.

موضوع پیشنهاد

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)